

MANUÁL

k vyplňování

TŘÍDNÍ KNIHY

pro gymnaziální obory

Manuál k vyplňování třídní knihy pro gymnaziální obory

Kolektiv autorů: Jitka Altmanová, Jitka Jarníková, Katarína Nemčíková, Tomáš Pavlas
Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2010

V VÝZKUMNÝ
ÚSTAV
PEDAGOGICKÝ

Ú P

1. Důvody vzniku nových variant třídní knihy

Výzkumný ústav pedagogický v Praze (dále VÚP) byl Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále MŠMT) pověřen provedením úprav stávající třídní knihy (dále TK) a navržením nové podoby TK pro gymnaziální obory tak, aby lépe odpovídala současným potřebám gymnázií.

V souvislosti s postupným zaváděním výuky podle ŠVP byly již v minulých letech úspěšně provedeny úpravy školské dokumentace mateřských škol a základních škol. Také dotazníkové šetření zaměřené na funkčnost současné školské dokumentace na gymnáziích potvrdilo, že úprava TK pro gymnaziální obory je potřebná.

Ve spolupráci s řediteli vybraných gymnázií, se zástupci ČŠI, MŠMT i se zástupci softwarové firmy poskytující školám elektronickou podobu vedení školní dokumentace, byly vytvořeny nové návrhy třídní knihy. Jejich vznik vychází z iniciativy a zkušeností škol, které začaly vyučovat v souladu s novými kurikulárními dokumenty. Záměrem úprav třídní knihy bylo některé zápisy zjednodušit, pro jiné vytvořit v třídní knize větší prostor, případně některé více propojit se školními vzdělávacími programy. Změna, kterou třídní kniha nabízí (především v zápisech z výuky), je příležitostí odchýlit se v souladu s ŠVP od tradičních zápisů postavených jen na záznamu učiva. Třídní kniha by se tak mohla stát dokumentem, který bude plnit nejen funkci dokumentační a kontrolní, ale mohl by mít význam také pro sebehodnocení učitelů - reflexi jejich pedagogické činnosti.

V neposlední řadě je třeba zmínit, že i tyto varianty zůstanou pro školy pouze **doporučenými**. Škola si může vytvořit i vlastní podobu třídní knihy, do níž bude zaznamenávat potřebné údaje.

Autoři

2. Odlišnosti jednotlivých variant třídní knihy

Jednotlivé varianty poskytují ředitelům škol (po dohodě s pedagogickým sborem) možnost volby takové varianty třídní knihy, která škole bude nejlépe vyhovovat.

Třídní kniha pro gymnaziální obory - varianta 1

Tato varianta je inovovaným modelem současné třídní knihy (SEVT). Je vhodná pro školy, které se záznamem průběhu výuky na jednu stránku v týdnu neměly problém nebo k záznamu průběhu jednotlivých vyučovacích předmětů ve větší míře využívají zvláštních třídních knih. Nově jsou v této variantě třídní knihy zařazeny stránky pro zápis akcí, kurzů a projektů a pro zápis poučení žáků a žákyň o bezpečnosti a ochraně zdraví v průběhu školního roku.

Třídní kniha pro gymnaziální obory - varianta 2

Ve spolupráci s řediteli vybraných gymnázií, se zástupci ČŠI, MŠMT i zástupci softwarové společnosti poskytující elektronickou podobu vedení školské dokumentace, byly vytvořeny nové návrhy třídní knihy. Na rozdíl od varianty 1 umožní školám zaznamenávat průběh výuky v jednom týdnu na dva dvojlisty. Pro každý den je v dokumentu vytvořeno 16 řádků a je tu možná velká variabilita jejich využití pro záznam jednotlivých vyučovacích hodin. Z toho důvodu nebudou předtištěna pořadová čísla vyučovacích hodin. Umožní to zaznamenat nultou vyučovací hodinu a dělení hodiny na více řádků. Nově jsou v této variantě třídní knihy zařazeny stránky pro zápis akcí, kurzů a projektů a pro zápis poučení žáků a žákyň o bezpečnosti a ochraně zdraví v průběhu školního roku.

Třídní kniha pro gymnaziální obory - varianta 3

Jedná se o nový model třídní knihy, který umožňuje zaznamenávat průběh výuky po předmětech, nikoli po týdnech. Tato varianta se jeví jako vhodná pro třídy, kde ve větší míře fungují zápisy ve zvláštních třídních knihách. Předměty jsou pro snadnou orientaci opatřeny zvýrazněnými záložkami. Zároveň takový záznam po předmětech může nabízet i posílení evaluační funkce třídní knihy. Záznam docházky je provázán se záznamem aktuálního rozvrhu hodin ve výuce.

Srovnání jednotlivých variant třídní knihy:

	Varianta 1	Varianta 2	Varianta 3
Způsob zápisu průběhu výuky	Denně po jednotlivých vyuč. hodinách	Denně po jednotlivých vyuč. hodinách	Denně po jednotlivých vyučovacích předmětech
Způsob záznamu vyučovacích hodin v průběhu dne	10 řádků na den maximálně pro 10 vyuč. hodin	16 řádků na den maximálně pro 16 vyuč. hodin	Neomezený počet řádků na vyuč. hodinu
Zápis absence	Denně napravo od zápisu hodiny	Denně napravo od zápisu hodiny	Denně v samostatné části dokumentu
Vazba na třídní knihu jednotlivého předmětu	Možná, není předpokládána.	Možná, není předpokládána.	Možná, v dokumentu je její existence předpokládána.

V souvislosti s praktickým využíváním samostatných třídních knih k záznamu o práci ve volitelném předmětu, nepovinném předmětu a zájmovém útvaru zároveň nabízíme i inovovaný model tohoto dokumentu s názvem **Třídní kniha jednotlivého předmětu**. Tento dokument je inovovaným dokumentem SEVTu sloužícím k záznamu o práci ve volitelném předmětu, nepovinném předmětu a zájmovém útvaru.

3. Komentář k vyplňování třídní knihy

Níže uvedený komentář k vyplňování třídní knihy by měl být pro pedagogy návodem, jak při vyplňování nových položek postupovat. Příklad je uvozen symbolem .

Všechny příklady záznamů v tomto manuálu jsou doporučené a ilustrativní a je na škole, zda se jimi bude inspirovat. Příklady zápisů jsou převzaty z třídních knih gymnázií a upraveny pro potřeby manuálu.

• PROJEKTY

Zapisují se učební celky založené na experimentování a objevování, které mají reálný výstup a vyznačují se otevřeností procesu učení. U stručné anotace projektu se uvede krátká charakteristika, cíl či zaměření projektu, případně zkratky vyučovacích předmětů, kterých se projekt týká.

Pro zápis jednoho projektu je možné využít i více řádků.

PROJEKTY 			
Název projektu	Stručná anotace	Termín	Podpis
„O krok blíž k sobě i ostatním“	Rozvoj sebepoznání a mezilidských vztahů v rámci třídního kolektivu (VO, OSV, VV, HV, TV).	28.3.	P. Tvořivá
Pověsti aneb Jak to bylo doopravdy	Posilování pozitivního klimatu ve škole (spolupráce různých ročníků), rozvíjení schopnosti porozumět čtenému textu a mluvenému projevu. Čj, Př, Vv.	1.9. - 30.9.	L. Pestrý
Toulky pravěkem	Rozvíjet komunikační a kooperativní dovednosti. Seznámit se s životem našich předků se zaměřením na dané historické období.	Od 1.9. do 30.6.	Hodná J.
Projektový týden	Práce na skupinových projektech z různých předmětů.	10.11. - 14.11.	Kudrna
Den Evropy	Seznámení spolužáků s netradičními zvyky v některých evropských státech.	14.4.	Pokorný

• AKCE, KURZY

Do rubriky Akce se zapíše akce organizovaná školou v rámci vyučování i mimo něj, kterých se účastní žáci dané třídy (např. divadelní, hudební či filmové představení, přednáška, beseda, exkurze, výchovně vzdělávací program, testování, školní výlet, akce PPP, soutěž, návštěva knihovny, výstava, Den dětí, zahradní slavnost, umělecké vystoupení žáků...).

Do rubriky Kurzy se zapíše soubory učebních lekcí v rozsahu několika hodin či dnů s určitým zaměřením (např. sportovní, lyžařský, plavecký, výtvarný, adaptační), které jsou realizovány pedagogickými či odbornými pracovníky v rámci výuky a jejichž organizátorem je škola.

Pro zápis jedné akce/kurzu je možné využít i více řádků.

AKCE, KURZY 			
Název akce/kurzu	Stručná anotace	Termín	Podpis
K. Čapek: R.U.R.	Divadelní představení na námět klasické české liter.	12.11.	Vilém Nyk
Já a my	Adaptační kurz zaměřený na sebepoznání, komunikaci a týmovou spolupráci.	1.9. - 5.9.	Poslušná I.
Zeměpisně-dějepisná exkurze	Terénní kurz, exkurze spojená s aplikacemi získaných dovedností.	12.6. - 17.6	Vosáhlo
Lyžařský kurz	Základy lyžování, pobyt na horách v rozsahu uvedeném v ŠVP.	6.1. - 13.1	Jadrná

• ZÁZNAM PRŮBĚHU VÝUKY

Téma vyučovací hodiny - uvede se zápis průběhu výuky daného předmětu v daném týdnu. Formulace by měly vypovídat o činnosti, procesu, který se ve výuce odehrává - na rozvíjení jakých dovedností žáků a žákyň se v dané vyučovací hodině soustředíme (viz ilustrativní příklady zápisů).

Zápisy v třídní knize by mohly pedagogům sloužit nejenom k zaznamenávání základních informací o poskytovaném vzdělávání a organizaci výuky, ale i k **reflexi a hodnocení** jejich pedagogické činnosti, a to zejména bezprostředně po ukončení vyučovací hodiny nebo po ukončení výuky v daném týdnu. Též mohou sloužit ke **sledování** logické postupnosti a návaznosti realizovaného vzdělávacího obsahu ve vztahu k postupnému osvojování znalostí a rozvíjení určitých dovedností u svých žáků.

Třídní kniha pro gymnaziální obory - varianta 1

Týden .....⁶.....

 Měsíc a rok ..... říjen, 2012 .....

Datum	Hodina	Zkratka předmětu	Počet odučených hodin předmětu od začátku škol. roku	Téma vyučovací hodiny	Podpis vyučujícího
Den					
Pondělí	1	Z	35	Státy Jižní Ameriky - základní charakteristika	Jadrná
	2	M	70	Průběh funkce $\sin$ a $\cos$, vztahy v jednotkové kružnici	Muzika, supl.
	3	Fy	34	Zrcadla, optické zobrazení + analýza pokusu	Optický
	4	CJ	72	K. H. Mácha - Máj: rozbor díla	Lyrická
	5	D	30	Nástup NSDAP k moci v Německu, referát na téma krize kapitalismu	Vosátka
	6	CH	33	Reakce alkoholů + fenolů	Hliník
	7	ZSV	34	Sociometrie, dotazník, rozhovor	Skřivánková
	8				
	9				
	10/0				

Třídní kniha pro gymnaziální obory - varianta 2

Týden ..... 6 .....

Měsíc a rok ..... říjen, 2012 .....

Datum	Hodina	Zkratka předmětu	Počet odučených hodin předmětu od začátku škol. roku	Téma vyučovací hodiny	Podpis vyučujícího
Den					
Čtvrtek	0	TV d	12	Volejbal - přihrávky vrchem (nácvik)	Ohybná
		TV ch	12	Fotbal - utkáni, nácvik techniky pokutového kopu	Vytrvalý
	1	ČJ	25	Rozpoznávání charakteristických rysů výrazných u vybraných autorů. Tvorba lit. textu, zaznamenávání, určování, orientace, navázání na..., hledání principů, odlišování, ...	Nyková
	2	Aj	13	Talking about likes and dislikes, looking for information in a text, using it for dialog	Šlechtný
		Nj	13	Der Schüler beschreibt, wo er wohnt, und führt einfache Dialoge, die das Thema Wohnen betreffen. Poslech a čtení s porozuměním, komunikační situace - emoce	Němcová
	3	PS	7	Gotika - Žáci porovnávají stavby, rozpoznávají je, seznámí se s významnými architekt. památkami	Strojný
	4	Př	12	Žák porovnává, vysvětluje, aplikuje praktické metody poznávání přírodnin z kmene členovců, zařazuje druhy podle specifických znaků do systém. skupin	Živá
	5	M	24	Žáci upravují jedn. číselné výrazy v oboru celých čísel	Novotný, supl.
	6	Hv	6	Žáci rozeznávají tóny stupnice C dur, jsou schopni je zapsat a číst	Veselá
	7	Fy	9	Sériové spojení rezistorů - výpočty příkladů	Vodivý
8	VV	6	Promítnutí vlastní osoby a osoby spolužáka do roviny symbolického obsahu (motýl, kukla)	Tvořivá	
Pátek					

Poznámky
15.10. Žák J. Nový byl dodatečně poučen o dodržování bezpečnosti práce v učebně biologie. Živá

Třídní kniha pro gymnaziální obory - varianta 3

Název předmětu ..... Chemie .....

Datum	Číslo hodiny	Téma vyučovací hodiny	Podpis vyučujícího	Poznámky ⁴⁾
14. 9.	1	Směsi - úvod do studia. Opakování a sumarizace učiva o směsích.	Hliník	
18. 9.	2	Druhy směsí. Roztok. Základní vlastnosti roztoků.	Hliník	
22. 9.	3	Dělení roztoků, složení roztoků.	Nyková	
26. 9.	4	Hmotnostní zlomek, procento, objemové procento.	Hliník	
30. 9.	5	Slovní úlohy, prohlubování učiva.	Náhradník	Supl.
4. 10.	6	Molární koncentrace, slovní úlohy.	Hliník	
7. 10.	7	Ředění roztoků, zředňovací rovnice. Využití výpočtů v praxi.	Hliník	
11. 10.	8	Výpočty z chemických rovnic.	Hliník	
14. 10.	9	Opakování a upevňování učiva.	Hliník	
18. 10.	10	Příprava praktického cvičení s využitím zředňovací rovnice.	Hliník	

Název předmětu ..... Hudební výchova .....

Datum	Číslo hodiny	Téma vyučovací hodiny	Podpis vyučujícího	Poznámky ⁴⁾
3. 2.	21	Produktivní hudební činnosti, zpěv lidové i umělé písně, karaoke	Muzičná	
10. 2.	22	Žáci dokáží rozeznat různé styly nonartifciální hudby na základě jimi přednesených referátů + poslech + DVD J. Cash, rozdělení sborů a pěveckých hlasů	Muzičná	
17. 2.	23	Produktivní hudební činnosti, zpěv umělých písní - česká populární scéna, karaoke	Muzičná	
24. 2.	24	Žáci rozeznávají tóny stupnice C dur a jsou schopni je zapsat a číst, jsou schopni určit délku not	Muzičná	
3. 3.	25	Testování žáků ze získaných znalostí za 3. čtvrtletí, receptivní hudební činnosti - poslech (výběr)	Muzičná	
10. 3.	26	Vokální, rytmické činnosti - zpěv písní	Náhradník	Supl.
17. 3.	27	Hudební klasicismus - významné osobnosti, žáci poznávají tuto dobu, hud. osobnosti a životní styl na základě díla M. Formana - Amadeus	Muzičná	
20. 3.	28	Život a dílo významných osobností klasické hudby: A. Dvořák, B. Martinů, L. van Beethoven	Muzičná	
27. 3.	29	Poslech klasické hudby A. Dvořák - Slovanské tance, Beethoven - Osudová	Muzičná	

• POUČENÍ ŽÁKŮ A ŽÁKYŇ O BEZPEČNOSTI A OCHRANĚ ZDRAVÍ V PRŮBĚHU ŠKOLNÍHO ROKU

K příslušnému poučení se doplní datum, kdy bylo poučení žáků a žákyň provedeno, a podpis osoby, která ho provedla. Do volných políček se uvede název příslušného poučení, např.:

POUČENÍ ŽÁKŮ A ŽÁKYŇ O BEZPEČNOSTI A OCHRANĚ ZDRAVÍ V PRŮBĚHU ŠKOLNÍHO ROKU 		
Poučení	Datum	Podpis
Poučení na začátku školního roku, seznámení se školním řádem	7. 9.	V. Třídní
Poučení v úvodních hodinách vyučovacích předmětů, poučení o chování v odborných učebnách		
<i>Poučení v úvodní hodině tělesné výchovy.</i>	7. 9.	V. Třídní
<i>Poučení o bezpečnosti práce ve fyzikální laboratoři.</i>	11. 9.	V. Třídní
Další poučení	Datum	Podpis
<i>Poučení o chování v průběhu rekonstrukce školy.</i>	13. 3.	V. Třídní

Po ukončení všech zápisů do třídní knihy na konci školního roku se všechny nevyplněné kolonky proškrtnou šikmou čarou z levého dolního rohu do pravého horního rohu. V případě několika nevyplněných kolonek pod sebou lze škrtnout výše uvedeným způsobem všechny prázdné kolonky současně.

Přejeme Vám hodně úspěchů při vyplňování nových třídních knih.